

ที่ระลึก

พิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน

กรมศุลกากร

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๗

ณ วัดเขาบางทราย

ตำบลเขาบางทราย อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานผ้าพระกฐิน ให้กรมปศุสัตว์ตามที่ขอพระราชทานเพื่อน้อมนำไปถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ผู้อยู่จำพรรษา กาลถ้วนไตรมาส ณ วัดเขาบางทราย ตำบลบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในวันเสาร์ที่ ๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๗ วันขึ้น ๒ ค่ำ เดือน ๑๒ นั้น ปวงข้าพระพุทธเจ้ามีความปลื้มปิติและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม อย่างหาที่สุดมิได้

โดยที่กฐินเป็นทั้งกาลทาน คือ ทานที่กำหนดด้วยกาลและสังฆทาน คือ ทานที่ถวายแด่พระสงฆ์โดยมิได้จำเพาะเจาะจง จึงเป็นทานที่สำคัญยิ่งในพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงยกย่องว่าเป็นทานที่มีผลานิสงส์สูงสุด ซึ่งมีความเชื่อกันว่าผลบุญจากการทอดกฐินที่มีผลานิสงส์อันยิ่งใหญ่ทำให้ผู้ทอดกฐินประสบความสำเร็จความสุขความเจริญและเป็นการดำรงรักษาไว้ซึ่งธรรมเนียมประเพณี ที่บรรพบุรุษของเรา ได้ปฏิบัติสืบเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน

ในการรับพระราชทานผ้าพระกฐินไปทอดถวาย ครั้งนี้ จึงเป็นการบำเพ็ญกิจ อันเป็นมหากุศลอย่างยิ่ง ปวงข้าพระพุทธเจ้าชาวกกรมปศุสัตว์และคณะศรัทธามหาชน ผู้มีจิตอันเป็นกุศลซึ่งมีความจงรักภักดีในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้พร้อมใจกันให้มีพิธี บำเพ็ญกุศลสมโภชของค์พระกฐินพระราชทาน แล้วจึงอัญเชิญผ้าพระกฐินพระราชทาน ไปถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศล เจริญพระเกียรติแห่งใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

คณะผู้บริหาร ข้าราชการ ลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์

กำหนดการ

พิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานกรมปศุสัตว์ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๗
ณ วัดเขาวางทราย ตำบลบางทราย อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
วันเสาร์ที่ ๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๗ เวลา ๑๐.๐๐ น.

- เวลา ๐๙.๓๐ น. - ข้าราชการ/ลูกจ้าง/พนักงานราชการ ผู้มีเกียรติ และประชาชน พร้อมกัน ณ พระอุโบสถ วัดเขาวางทราย
- เวลา ๐๙.๕๕ น. - อธิบดีกรมปศุสัตว์ ประธานในพิธีเดินทางถึงบริเวณพิธี ณ พระอุโบสถ วัดเขาวางทราย เพื่อประกอบพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน
- เวลา ๑๐.๐๐ น. - ประธานพิธีเดินทางถึงบริเวณพระอุโบสถ บรรเลงเพลงมหาฤกษ์ (ประธานหยุดรอ) จบ
- เดินไปถวายความเคารพ เบื้องหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ ถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ
- รับผ้าพระกฐิน อุ่มประคอง ยืนตรง (ไม่ประนมมือ) บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี จบ
- ประธานเดินเข้าสู่พระอุโบสถ วางผ้าพระกฐินที่พานแว่นฟ้าหน้าพระสงฆ์รูปที่ ๒
- จุดธูปเทียนบูชาพระประธานประจำพระอุโบสถ กราบ ๓ ครั้ง
- ประธานพิธีไปที่พานแว่นฟ้า หยิบผ้าห่มพระประธานมอบให้เจ้าหน้าที่หรือโยยาวัจกร
- อุ่มประคองผ้าพระกฐิน ประนมมือหันหน้าไปทางพระประธานพระอุโบสถ กล่าว นะโม (๓ จบ) แล้วหันหน้ามาทางพระสงฆ์ กล่าวคำถวายผ้าพระกฐิน จบแล้ว
- วางผ้าพระกฐินบนพานแว่นฟ้าหน้าพระสงฆ์รูปที่ ๒ ยกทั้งพานประเคนพระสงฆ์รูปที่ ๒ ประเคนเทียนพระปาติโมกข์ แล้วไปนั่ง ณ เก้าอี้ที่จัดไว้
- พระสงฆ์กระทำพิธีอภิเษกกรรมและลงไปครองผ้า เสร็จแล้วขึ้นมานั่ง ณ อาสนะสงฆ์
- ประธานพิธีไปถวายเครื่องบริวารพระกฐินแด่พระสงฆ์องค์ครอง เสร็จแล้ว
- ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ผู้มีเกียรติ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์
- ผู้อำนวยการกองคลัง อ่านคำประกาศถวายจตุปัจจัยแด่พระสงฆ์และบำรุงพระอาราม
- ประธานพิธีไปถวายใบปวารณาแด่เจ้าอาวาส
- พระสงฆ์อนุโมทนา และถวายอดิเรก
- ประธานพิธีกรวดน้ำ รับพร
- ประธานพิธีกราบลาพระประธานประจำพระอุโบสถ กราบลาพระสงฆ์
- ประธานมอบทุนการศึกษา
- ประธานพิธีเดินทางไปถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ที่โต๊ะหมู่ เป็นเสร็จพิธี

การแต่งกาย : ข้าราชการตั้งแต่ระดับ ข้าราชการ ขึ้นไป แต่งเครื่องแบบปกติขาว (ไม่สวมหมวก)
ข้าราชการ/ลูกจ้าง/พนักงานราชการ และประชาชนทั่วไป แต่งกายชุดสุภาพ ชุดสากลนิยม

หมายเหตุ : สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๖๕๓ ๔๔๒๗

ประวัติวัดเขาบางทราย

วัดเขาบางทราย เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ เป็นวัดคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ตั้งอยู่ที่ ตำบลบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี บริเวณเชิงเขาพระพุทธรบาทบางทราย รวมถึงเขาพระพุทธรบาททั้ง ๓ ยอด ห่างจากศาลากลางจังหวัดชลบุรีประมาณ ๓ กิโลเมตร

ชื่อวัด เป็นชื่อเรียกตามท้องถิ่นที่ตั้งคือ **บางทราย** เป็นตำบลชายทะเลเดิมมีหาดทรายขาวทอดยาวตั้งแต่วัดคงคาลัย (วัดร้างปัจจุบันเป็นตลาดบางทราย) ไปจรดหาดหน้าเมืองศรีโพล ตำบลหนองไม้แดง (ปัจจุบันมีถนนเลียบริมชายทะเล มีบ้านเรือนราษฎรเต็มหมด) สมัยก่อนบางครั้งชาวบ้านเรียกว่า วัดเขาพระพุทธรบาทบางทราย ทั้งนี้เป็นเพราะทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของวัดเป็นที่ประดิษฐานของรอยพระพุทธรบาทอยู่บนยอดเขา ชาวบ้านจึงเรียกรวมเอาปูชนียวัตถุสำคัญดังกล่าวนั้นเข้าไว้ด้วย ความจริงเขาภูนั้นยังเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า เขาสามยอด ตามลักษณะของเขาที่เข้าใจกันว่าเป็นสามยอด ยอดเขาแรกเป็นที่ประดิษฐาน รอยพระพุทธรบาท ยอดเขาต่อมาเป็นที่ประดิษฐาน พระเจดีย์ตัน และยอดเขาสุดท้าย เป็นที่ประดิษฐาน พระเจดีย์โพรง แต่ชื่อเขาสามยอดกำลังถูกลืมเลือนไป คงเรียกกันแต่เพียงว่า เขาพระพุทธรบาทบางทราย ทางราชการเรียก วัดเขาบางทราย และยกฐานะของวัดนี้เป็น พระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๙

อาณาเขตของวัด

ทิศเหนือ	ติดเขต ค่ายทหารกองพันที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์
ทิศใต้	ติดเขตทหาร ค่ายนวมินทราชินี
ทิศตะวันออก	ติดเขตทหาร ค่ายนวมินทราชินี
ทิศตะวันตก	ติดเขต ถนนสุขุมวิท เส้นผ่านหน้าวัด แต่ยังมีที่ ของวัดอีกส่วนหนึ่งทางฟากตะวันตกของถนนเส้นนี้ ลงไปในทะเล เป็นพื้นที่กว้าง ๔ วา กับมีสะพาน ทำเรือทอดลงไปในทะเลยาวประมาณ ๓ เส้น ที่รวมเป็นเขตวัดทั้งหมด ๘๗ ไร่ ๘๖ ตารางวา หมายเลขโฉนดที่ ๘๒๑๔
เนื้อที่	

ที่ ๓๖/๒๕๕๕

วัดราษฎร์บำรุง ชลบุรี

๙ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง ยกวัดเขาบางทรายเป็นพระอารามหลวง

จาก คณะกรรมการสงฆ์จังหวัดชลบุรี

ถึง เจ้าอาวาสวัดเขาบางทราย

ด้วย การทูลขอศึกษาธิการได้รับพระราชทานพระ
บรมราชาอนุญาตให้ยกวัดเขาบางทราย อำเภอเมือง จังหวัด
ชลบุรี ตามที่ขอไป เป็นพระอารามหลวงชั้นตรีสามัญแล้ว
แต่วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๔ จึงแจ้งมาเพื่อทราบ.

จดหมายเหตุ ยกวัดเขาบางทรายเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ

ผู้สร้างวัด

วัดเขาบางทรายเป็นวัดโบราณ ประวัตืความเป็นมาของวัดปรากฏว่ามีการสถาปนาบูรณปฏิสังขรณ์หลายยุคหลายสมัย และหลายครั้ง ดังนั้นจึงขอแยกกล่าวออกเป็นระยะๆ เพื่อความเข้าใจง่าย ดังนี้

๑. สมัยก่อนกรุงศรีอยุธยา

ระยะนี้มีชื่ออ้างเพียงอย่างเดียว คือ รอยพระพุทธรูปนอนขดเขายอดที่ ๑ เป็นแบบลังกานิยม คือเป็นรอยพระบาททรงเหยียบ เข้าใจว่าจะสืบเนื่องมาแต่ปางนาคาวโลก ขอบรอยพระบาทส่วนกว้างราว ๔๕ ซม. ส่วนยาวราว ๙๐ ซม. ต่อมาได้มีการซ่อมพื้นในพระมณฑปได้ขุดคุ้ยพื้นที่แตกยุบลงไป ได้พบพระพุทธรูปฝังดินอีกองค์หนึ่ง เรียกกันว่า **พระบาทแบบอมราวดีนิยม** ส่วนกว้างของพระบาทราว ๖๐ ซม. ส่วนยาวราว ๑๒๐ ซม. จึงได้อัญเชิญประดิษฐานไว้เคียงพระบาทแบบลังกานิยม พระบาทองค์นี้เป็นหินเปลือกหอยหรือหินตุ๊กต่า นักโบราณคดีวินิจฉัยว่าเป็นโบราณวัตถุที่ล้ำค่าของไทยชิ้นหนึ่ง

พระพุทธรูป
แบบอมราวดีนิยม

พระพุทธรูป
แบบลังกานิยมนิยม

พระพุทธรบาททั้งสององค์ที่ประดิษฐานภายในพระมณฑป เขาพระพุทธรบาท

พระมณฑปครอบรอยพระบาท

ท่านผู้รู้ท่านหนึ่ง คือ นาย
ปรีดา ศรีชลาลัย อดีตข้าราชการกรม
ศิลปากร เป็นกรรมการในคณะกรรมการ
จัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์และ
โบราณคดี ผู้ซึ่งมีบ้านเดิมอยู่หน้าวัด
เขาบางทราย และได้เคยศึกษาเรื่องราว
ของวัดนี้มาก่อน ให้ความเห็นว่า อาจ

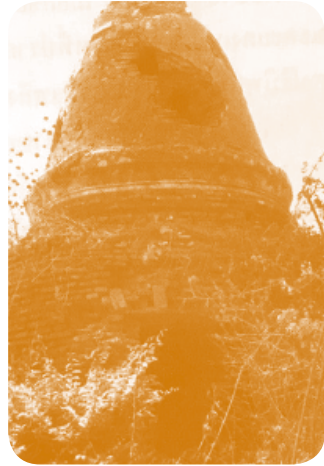

มีอายุถึงสมัยอโยธยาหรืออยุธยา คือก่อนตั้งกรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระ
รามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ในหนังสือภาพและจดหมายเหตุวัดเขาบางทราย ชลบุรี
อธิบายว่าก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา การมีรอยพระพุทธรบาทดังกล่าวนี้ ในระยะนี้ทำให้
เข้าใจและสันนิษฐานกันว่าจะมีการสร้างวัดขึ้นไว้คู่กับพระพุทธรบาทด้วย แต่ท่านผู้ใด

เป็นคนสร้างนั้นยังหาหลักฐานไม่พบ หลักฐานอีกอย่างหนึ่งเห็นควรนำมารวมกล่าวไว้ด้วยคือ ศิลาคาริก ศิลาคาริกดังกล่าวนี้เหลือแต่เศษหักเป็นชิ้นเล็กรูปขมมเปียกปูน ตัวจาริกเป็นหนังสือขอมอ่านได้เพียงว่า สิลายั ผังดินอยู่ที่ลานพระมณฑป ที่ประดิษฐานพระพุทธรบาท ขุดพบเมื่อคราวปฏิสังขรณ์พระมณฑปราวปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ปัจจุบันไม่ทราบวาศิลาคาริกแผ่นนี้อยู่ที่ไหน จึงเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งเพราะอาจเป็นหลักฐานเกี่ยวกับความเป็นมาของพระพุทธรบาท ตลอดจนความเป็นมาของวัดเขาบางทราย ในระยะนี้เป็นอย่างดี

พระเจดีย์ตัน

พระเจดีย์โพรง

๒. สมัยกรุงศรีอยุธยา

จากหลักฐานหนังสือภาพ และจดหมายเหตุวัดเขาบางทรายชลบุรี มีคำอธิบายลักษณะของเจดีย์ตันและเจดีย์โพรงบนยอดเขาว่า เป็นพระเจดีย์สมัยกรุงศรีอยุธยา และมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับวัดเขาบางทรายไว้ว่า “ตามคำเล่าว่าพระเจ้าแผ่นดินกรุงเก่าพระองค์หนึ่งที่ชอบเสวยเพดานปลากระโทงแทงเสด็จประพาสทางเรือถึงบางทราย โปรดให้สร้างพลับพลาประทับแรมที่หัวหิน (หัวหินเป็นชายหาดอยู่หน้าวัดเขาบางทราย) แล้วเสด็จขึ้นไปบนเขาพระพุทธรบาท

โปรดให้สร้างพระอารามเป็นกัลปนาสถาน เพื่อคอยพิทักษ์รักษารอย พระพุทธรบาท ทั้งยังโปรดให้บูรณะพระวิหารล่างอีกตามควร”

พระเจ้าแผ่นดินกรุงเก่าที่โปรดเสวยเขตนาปลากระให้ตามคำเล่าที่อ้างมานี้ สันนิษฐานกันว่าคงจะเป็นพระเจ้าแผ่นดินสมัยกรุงศรีอยุธยา ๒ พระองค์คือ สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ ๘ (พระเจ้าเสือ ทรงครองราชย์ พ.ศ. ๒๒๔๖ - ๒๒๕๑) หรือไม่ก็พระสรรเพชญ์ที่ ๙ (พระเจ้าท้ายสระ ทรงครองราชย์ พ.ศ. ๒๒๕๑ - ๒๒๓๕) เพราะพระเจ้าแผ่นดินทั้งสองพระองค์นี้มีเรื่องเล่าในพงศาวดารว่า ทรงมีพระราชจริยวัตรคล้ายกัน คือโปรดการเสด็จประพาสทางชลมารค และโปรดการทรงเบ็ดตามท้องถื่นแถวนี้ โดยเฉพาะสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ ๙ หรือพระเจ้าท้ายสระโปรดการเสวยปลาตะเพียนเป็นอย่างยิ่ง ทรงประกาศห้ามผู้อื่นกินปลาตะเพียนเป็นอันขาด หากผู้ใดละเมิดจะถูกปรับเป็นเงิน ๕ ตำลึง

อนึ่ง ถ้าหากจะพิจารณาพระราชจริยวัตรของพระเจ้าแผ่นดินแห่งกรุงศรีอยุธยา ๒ พระองค์นี้ในด้านที่เกี่ยวกับพระศาสนาแล้ว มีข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ทรงมีพระราชศรัทธาในรอยพระพุทธรบาทมาก ตามพระราชประวัติในพระราชพงศาวดารปรากฏว่าศักราช ๑๐๖๔ ปีมะเมีย จัหวาศกพระเจ้าเสือโปรดให้ช่างต่ออย่างพระมณฑปพระพุทธรบาทเป็น ๕ ยอด ย่อเก็จ มีบันแถลงและยอดแทรก นายช่างต่ออย่างแล้วนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายทอดพระเนตร โปรดให้ปรุงเครื่องบนพระมณฑปตามนั้น เสร็จแล้วเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตราทั้งชลมารคและสถลมารค ไปนมัสการพระพุทธรบาทแล้ว ยกเครื่องบนพระมณฑป ในการนี้มีสมเด็จพระสังฆราช (แดงโม) โดยเสด็จขึ้นไปช่วยเป็นแม่การ นอกจากจะทรงพระราชศรัทธาสั่งสร้างยอดพระมณฑปใหม่ดังกล่าวมาแล้ว ยังเสด็จพระราชดำเนินมานมัสการอีกหลายครั้ง ส่วนพระเจ้าท้ายสระนั้นปรากฏว่าจุลศักราช ๑๐๗๐ (พ.ศ. ๒๒๕๑) ได้โปรดเกล้าฯ ให้ช่างกระจกประดับกระจกแผ่นใหญ่ที่ผนังพระมณฑป ปิดทองประทาสีในที่ไม่ไม่มีลาย เสร็จแล้วเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตราชลมารค ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลฉลองเป็นการใหญ่ ในเวลาต่อมาก็ทรงมีพระราชศรัทธาเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการอีกหลายครั้ง เหมือนสมเด็จพระเจ้าเสือพระบรมชนกนาถ

นอกจากพระราชอัธยาศัยและพระราชจริยวัตรของพระเจ้าแผ่นดิน ๒ พระองค์ ละม้ายคล้ายกับเรื่องเล่าแล้วสังเกตุภูมิประเทศ และบรรยากาศเกี่ยวกับภูเขาพระพุทธรบาทแห่งนี้ ก็คล้าย ๆ ะได้รับอิทธิพลทางด้านความคิดมาจากทางพระพุทธรบาทจังหวัดสระบุรีหลายอย่าง เช่น พระวิหาร ศาลาหลังเล็ก ๆ ตลอดจนบันไดแก้ว ต่างแต่ว่าการทำนุบำรุงสร้างเสริมเพิ่มเติมในระยะเวลาต่อมาไม่เหมือนกันเท่านั้น

เรื่องภูมิประเทศอันเป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรบาทคล้าย ๆ กันแบบนี้ อาจเป็นเหตุให้พระเจ้าแผ่นดินแห่งกรุงศรีอยุธยาที่เคยทอดพระเนตรเห็น และเกิดพระราชศรัทธามาก่อนแล้ว ทรงกระทำสิ่งซึ่งคล้าย ๆ กัน เป็นการเฉลิมพระราชศรัทธาขึ้นอีกแห่งหนึ่ง คือ ปูชนียวัตถุสถานบนเขาพระพุทธรบาทบางทราย จริงอยู่พระพุทธรบาทจังหวัดสระบุรีอยู่บนไหล่เขาที่ต่ำกว่า มีภูเขาลำเนาไพรอยู่เบื้องหลัง และมีลำธารไหลผ่านหน้า พระพุทธรบาทเขาบางทรายแม้จะประดิษฐานอยู่บนยอดเขาซึ่งสูงกว่า แต่ก็มียอดเขาสูงและเทือกเขาอื่นกันอยู่เบื้องหลัง มีเวียงทะเลอันงดงามอยู่เบื้องหน้า หากจะอยู่ตรงสถานที่ที่เรียกว่าพลับพลาหัวหิน คือ ที่ตรงชายทะเลด้านตะวันตกเฉียงใต้ของหน้าวัดแล้วมองขึ้นมาบนเขา จะเห็นทัศนียภาพที่ทำให้เกิดศรัทธาได้ และคงจะเป็นด้วยเหตุนี้ พระเจ้าแผ่นดินกรุงศรีอยุธยาพระองค์นั้นจึงได้เกิดพระราชศรัทธาสถาปนาวัดขึ้นใหม่ ดังมีผู้สันนิษฐานไว้ ส่วนสิ่งก่อสร้างที่ผิดแผกแตกต่างกันไปในระยะนี้ ก็เป็นเพราะการบูรณะปฏิสังขรณ์ตลอดจนการก่อสร้างเพิ่มเติมภายหลังผิดกัน เช่นที่ตั้งข้อสังเกตไว้แล้ว

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อมีการสอบสวนเรื่องราวเกี่ยวกับพระเจ้าแผ่นดินแห่งกรุงศรีอยุธยา ๒ พระองค์นี้ในชั้นหลังแล้ว ทำให้เกิดความเข้าใจกันขึ้นใหม่ว่า พระเจ้าแผ่นดินองค์ที่เสด็จมาสถาปนาวัดเขาบางทรายตามเรื่องเล่า น่าจะเป็นพระเจ้าท้ายสระมากกว่าพระเจ้าเสือ เพราะพระเจ้าเสือแม้จะโปรดปรานการเสด็จประพาสทะเลแต่ก็ไม่เคยเสด็จมาทางทะเลแถบนี้ เสด็จแต่ทางจังหวัดสมุทรปราการและสมุทรสาครเท่านั้น

สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค)

๓. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ความเป็นมาของวัดเขาบางทรายที่กล่าวมาแล้ว เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวัดเขาบางทรายตอนที่อยู่บนเขาทั้งนั้น วัดบนเขาจะยังยืนตลอดมาหรือว่าจะกลายเป็นวัดร้างอย่างไรไม่ทราบแน่ชัด แต่ต่อมาปรากฏว่ามีพระภิกษุมหาอยู่ที่เชิงเขาตั้งวัดขึ้นใหม่” ซึ่งคงจะเรียกกันว่า วัดเขาบางทราย และวัดที่มาตั้งตรงเชิงเขาก็ร้างอีก จนกระทั่งสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) มาปฏิสังขรณ์

เรื่องที่สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์มาปฏิสังขรณ์ มีหลักฐานอยู่ในลิขิตของเจ้าคุณพระชลโรปคุณมุนี (พุ่ม ปุณณกเถระ) ที่ถวายพระพรแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เมื่อพ.ศ. ๒๔๓๐ ตอนหนึ่งว่า “กล่าวด้วยเหตุเดิมเกิดตัวเสียดำเมืองนครชัยศรี เมืองจะเชิงเทรานั้น ครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสวยราชย์ได้ ๒๓ ปี จึงโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์วรุตมพงศ์ นายกษยามติลกลोकานุปาลนารถ

แต่เมื่อท่านยังเป็นเจ้าพระยาพระคลังว่าที่สมุหพระกลาโหมอยู่นั้น ยกไปปราบปรามทั้งสองหัวเมืองราบคาบแล้ว เมื่อเวลาท่านกลับมาจากเมืองฉะเชิงเทรา มาหยุดชำระตัวเสียอยู่ ณ วัดคงคาลัย แขวงเมืองชล ได้ให้ปลัดทรัพย์สร้างวัดเขาบางทรายนี้เป็นวัดขึ้น นับแต่ปีนั้นมาได้ ๕๕ ปี (ปีที่สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ให้ปลัดทรัพย์สร้าง จนถึงปีที่เจ้าคุณพระชลโธปมคุณมุนีถวายพระพร รัชกาลที่ ๕) และข้อความอีกตอนหนึ่งในปฏิทินวัดเขาบางทราย ชลบุรี กล่าวถึงสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์สร้างวัดนี้ว่า **“มาชำระตัวเสียที่วัดคงคาลัย บางทราย เมืองชลบุรี เห็นปุชฌนียสถานบนเขาพระพุทธบาทสง่างามแต่เป็นวัดร้าง จึงสั่งให้ปลัดทรัพย์สถาปนาวัดเขาบางทรายขึ้นใหม่”**

หลักฐานต่างๆ ดังที่อ้างมานี้ เมื่อตรวจสอบกับเรื่องราวในพระราชพงศาวดารแล้ว ปรากฏว่าปีที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ปราบปรามตัวเสีย (ในพระราชพงศาวดารเรียก ตัวเสีย) เมืองฉะเชิงเทรานั้น เป็นจุลศักราช ปี ๑๒๑๐ วอก สัมภตติก (พ.ศ. ๒๓๙๑) เป็นปีที่ ๒๕ ในรัชกาล

ขอเล่าเรื่องตัวเสียเทรกว่าได้ตรงนี้พอเป็นสังเขป เพื่อจะช่วยให้เกิดความเข้าใจขึ้น เรื่องเป็นดังนี้

จุลศักราช ๑๒๑๐ (พ.ศ. ๒๓๙๑) จีนเซียงทองกับจีนบู๊ ตั้งตัวเป็นตัวเสียที่เมืองฉะเชิงเทรา ฆ่าขุนกำจัดเงินหาญตาย พระยาวิเศษฤาไชย เจ้าเมือง ออกปราบ ก็ถูกฆ่าตายในที่รบ แล้วพวกตัวเสียก็เข้ายึดเมืองฉะเชิงเทราไว้ เข้าไปตั้งกำลังในกำแพงเมือง จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาพระคลัง (สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์) ยกกำลังไปปราบ แต่ขณะนั้นเจ้าพระยาพระคลังยังปราบจีนที่ก่อความไม่สงบที่นครชัยศรีอยู่ จึงให้จมีนราชามาตย์ยกกำลังไปตั้งอยู่ที่ท่ากระบือ แขวงเมืองสาครบุรีนครชัยศรีต่อกัน ส่วนเจ้าพระยาพระคลังยกไปที่หลัง ตรงไปฉะเชิงเทราโดยไปทางเรือผ่านคลองลำโรง และสั่งให้พระอินทรอาสาคุมกำลังจากเมืองพนสนิมไปทางบก เวลานั้นเจ้าพระยาบดินทรเดชากลับจากเขมรมาเข้าสมทบ ปราบตัวเสียสำเร็จ จับตัวนายได้และฆ่าสมัครพรรคพวก

ตายเสียมากต่อมาก จนกระทั่งพวกจีนหนีมาชลบุรี พระยาชลบุรีก็ส่งปราบ เรื่องของตัวเหี้ยฉะเชิงเทราจึงสงบราบคาบ

ข้อความที่เจ้าคุณพระชลโธปมคุณมุนีถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ คงหมายถึงเหตุการณ์ตอนนี้ แม้ปีพ.ศ.จะคลาดเคลื่อนกันบ้างก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น จึงเป็นอันได้ความแน่ชัดว่า วัดเขาบางทรายที่ร้างไป สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ เป็นผู้สถาปนาขึ้นใหม่ ยั่งยืนมาจนทุกวันนี้ โดยอาศัยกำลังศรัทธาของพุทธศาสนิกชนช่วยกันทำนุบำรุงตามฐานะ จึงจะขอรวมกล่าวในเรื่องปฏิสังขรณ์ตอนต่อไป

พระอุโบสถและพระเจดีย์ วัดเขาบางทราย ชลบุรี

ผู้ปฏิสังขรณ์

เรื่องเกี่ยวกับผู้ปฏิสังขรณ์วัดเขาบางทราย ขอกล่าวเฉพาะแต่การปฏิสังขรณ์ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เท่านั้น เพราะตอนก่อนหน้านี้นั้นขึ้นไป ได้กล่าวมาแล้วเป็นระยะ การกล่าวถึงการปฏิสังขรณ์ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นี้คงหาหลักฐานได้ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ ลงมา โดยอาศัยหลักฐานที่นายปรีดา ศรีชลาลัย กล่าวไว้ในหนังสือเรื่องชลบุรีโดยสังเขป ที่กรมศิลปากรจัดพิมพ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นหลัก

เมืองชลบุรีในขณะนั้นเป็นเมืองสังกัดกรมท่า เมื่อสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ ได้ให้ปลัดทรัพย์สถาปนาวัดเขาบางทรายขึ้นใหม่ จึงได้ร่วมกับพระยาชลบุรีเจ้าเมืองร่วมกันจัดสร้าง พระอุโบสถ พระเจดีย์ หอระฆัง บริเวณเชิงเขาพระพุทธรบาท (พระอุโบสถ พระเจดีย์ ปัจจุบันจัดเป็นศิลปะสมัยรัชกาลที่ ๓) นอกจากนั้นยังได้ซ่อมแซมเสนาสนะ โบราณสถาน ตั้งแต่เชิงเขาถึงยอดเขาพระพุทธรบาทขึ้นใหม่

เจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี (ขำ บุนนาค)

ในปี พ.ศ. ๒๔๑๒ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี (ขำ บุนนาค) เสนาบดีกรมท่า ซึ่งเป็นบุตรของสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) ผู้ให้สถาปนาวัดเขาบางทรายขึ้นใหม่ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ (รัชกาลที่ ๔) โปรดเกล้าให้เจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี (ขำ บุนนาค) เป็นแม่กองดำเนินการขุดคลองมหาสวัสดิ์ คลองถนนตรง คลองเจดีย์บูชา และปฏิสังขรณ์องค์พระปฐมเจดีย์ วัดเฉลิม พระเกียรติฯ พระสมุทรเจดีย์ วัดบางพระ วัดเกาะสีชัง จนแล้วเสร็จ และยังได้ปฏิสังขรณ์วัดดอกไม้ หรือ วัดบุปผาราม อีกด้วย ท่านได้เป็นผู้อาราธนา ท่านเจ้าคุณพระชลโธปมคุณมุนี (พุ่ม ปุณฺณโก) ซึ่งเดิมอยู่ วัดดอกไม้ หรือวัดบุปผาราม

ตำบลบางยี่เรือ ธนบุรี เพราะเกิดความเลื่อมใสศรัทธาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปกครองคณะสงฆ์ และอบรมสั่งสอนประชาชนได้ เพราะอดีตเคยรับราชการในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ (รัชกาลที่ ๔) มาเป็นเจ้าอาวาสวัดเขาบางทราย เมืองชล ซึ่งเป็นวัดที่บิดาของท่านให้สถาปนาขึ้นเมื่อครั้งออกไปปราบจีนตัวเหี้ย พ่อค้าฝิ่น เมืองฉะเชิงเทรา เพราะเมืองชลขณะนั้นยังเป็นเมืองอยู่ในสังกัดกรมท่าอยู่ในเขตการดูแลของท่าน พร้อมทั้งให้เจ้าเมือง พระยาวิชิตชลเขต (ทต สมุทรานนท์) ช่วยพัฒนาพื้นที่วัดเขาบางทราย เมืองชลอย่างต่อเนื่อง

เมื่อท่านเจ้าคุณพระชลโธปมคุณมุนี มาเป็นเจ้าอาวาสวัดเขาบางทรายแล้ว ท่านได้ร่วมกับเจ้าเมือง พระยาวิชิตชลเขต (ทต สมุทรานนท์) จางวางผู้กำกับเมืองชลบุรี พัฒนาแหล่งน้ำ ขุดสระกักเก็บน้ำฝน เพื่อชาวบ้านชาววัดได้ประโยชน์จากการใช้แหล่งน้ำแห่งนี้ เพราะเมืองชลในสมัยนั้นขาดแคลนแหล่งน้ำจืด น้ำดื่ม น้ำใช้ (ภายหลังสระน้ำแห่งนี้ชาวบ้านนิยมเรียกกันว่าสระเจ้าคุณเผ่า) พระยาวิชิตชลเขต (ทต สมุทรานนท์) จางวางผู้กำกับ เมืองชลบุรี ผู้นี้เป็นผู้ที่เอาใจใส่ปฏิสังขรณ์วัดบนเขาพระพุทธรบาท บางทราย (ซึ่งเป็นพระอารามหลวงในครั้งกรุงศรีอยุธยา) โบราณสถานที่ท่านได้ปฏิสังขรณ์ยังปรากฏอยู่ให้เห็นจนทุกวันนี้ คือบันไดแก้วจากเชิงเขาขึ้นไปจนถึงพระวิหารล่าง จากพระวิหารล่างไปถึงศาลารายบริเวณต่อเนื่องกับพระอุโบสถบนเขา จากพระอุโบสถขึ้นไปถึงลานพระมณฑปพระพุทธรบาท (ปฏิสังขรณ์ใหม่ในตอนต้นรัชกาลที่ ๕) พระวิหารล่าง (ชำรุดบางส่วนได้รับการปฏิสังขรณ์ให้คืนดีในสมัยรัชกาลที่ ๖ รูปทรงของเก้ายังคงอยู่) พระอุโบสถนั้นมีผู้กล่าวกันว่าเป็นพระอุโบสถที่สวยงามมาก แต่พระอุโบสถหลังนี้ได้ถูกไฟป่าไหม้เสียครั้งสมัยรัชกาลที่ ๖ เจ้าคุณพระเขมทัตสถลธิตสมานคุณ เจ้าอาวาสวัดเขาบางทรายสมัยนั้นได้พยายามปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ แต่เสียดายรูปทรงไม่เหมือนเก่า แต่กำแพงแก้วของเก้ายังเหลืออยู่ เสาหงส์เหลือเพียงเสาดะเกียบ (แต่บัดนี้หมดแล้ว) ศาลาราย (ศาลาเก้ายี่ห้อง) และหอรบขัง (ปฏิสังขรณ์ใหม่ทั้งหมด ตอนต้นรัชกาลที่ ๕) พระพุทธรบาทมีพระมณฑปติดครอบ และมีศาลาเคียงข้างพระมณฑป (เครื่องบนพระมณฑปชำรุด ได้ปฏิสังขรณ์ใหม่แต่รักษารูปทรงเก้ายี่)

ปูชนียสถานและโบราณวัตถุสถาน วัดเขาบางทราย

ปูชนียวัตถุและโบราณวัตถุสถานของวัดเขาบางทราย ขอแยกกล่าวออกเป็น ๒ ส่วน คือส่วนที่อยู่บนเขาพระพุทธรบาทกับส่วนที่อยู่บริเวณเชิงเขาพระพุทธรบาท

๑. บนเขาพระพุทธรบาทบางทราย มีปูชนียวัตถุ และโบราณวัตถุสถานที่ควรศึกษาโดยลำดับ ตั้งแต่บริเวณเชิงเขาพระพุทธรบาทขึ้นไปถึงยอดเขา

โบราณวัตถุและโบราณสถานเหล่านี้ได้มีการปฏิสังขรณ์ใหม่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๓ คือ บันไดแก้วจากเชิงเขาขึ้นไปถึงพระวิหารล่าง จากพระวิหารล่างขึ้นไปถึงลานพระมณฑปพระพุทธรบาทตลอดมา จนถึงในสมัยรัชกาลที่ ๕ หนังสือเรื่องชลบุรีโดยสังเขปของกรมศิลปากรว่า ท่านผู้ว่าราชการกรมท่า ได้ปฏิสังขรณ์วัดเขาบางทราย ท่านผู้นี้คือเจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี (ขำ บุนนาค) ซึ่งเป็นบุตรของสมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) ผู้สถาปนาวัดเขาบางทรายในสมัยรัชกาลที่ ๓ ได้ร่วมกับเจ้าเมืองชลบุรีบูรณะปฏิสังขรณ์โบราณสถานต่างๆ เรื่อยมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๕

บันไดแก้ว เป็นบันไดที่สร้างเป็นขั้น ๆ ลูกบันไดเป็นแผ่นหินสลักกว้างประมาณ ๑ ฟุตเศษ และยาวประมาณ ๑ เมตรเศษ ส่วนแม่บันไดทำเป็นกำแพงเตี้ย ๆ ถือปูนแบบกำแพงแก้วรอบพระอุโบสถสูงประมาณ ๔๐ ซม. เหตุที่เรียกบันไดแก้ว คงเรียกตาม

ประเพณีอย่างี่เรียกกำแพงแก้วรอบพระอุโบสถนั่นเอง บันไดแก้วดังกล่าวเริ่มจากเนินที่อยู่ชิดกับเชิงเขาตรงที่มีศาลาพักหลังเล็ก ๆ อยู่ทอดขึ้นไปตามลาดเขาถึงบริเวณอันเป็นที่ตั้งวิหาร เรียกกันว่าวิหารล่าง (วิหารพระงาม) ทอดขึ้นไปผ่านหอระฆัง ผ่านวิหารบน (วิหารหลวงพ่อโต) ขึ้นไปสู่ลานพระมณฑปพระพุทธรบาทจะเป็นแบบเดียวกันตลอด เรื่องบันไดแก้วนี้มีท่านผู้รู้ได้เล่าให้ฟังว่า ก่อนที่จะถึงจุดเริ่มของบันไดที่เห็นในปัจจุบันนี้ ยังมีพื้นอิฐอีกตอนหนึ่งซึ่งปูด้วยตะแคงแบบพื้น

ตามปูชนียสถานที่จังหวัดเพชรบุรี ตรงลงไปยังชายฝั่งทะเล ขณะนี้พื้นอิฐที่กล่าวถึงนี้ไม่มีแล้ว จากบันไดด้านข้าง และด้านหน้าพระวิหารเป็นลานกว้าง ด้านขวามือเป็นอาคารปฏิบัติธรรมของ สำนักปฏิบัติธรรมแม่ชีวัดเขาบางทรายสุดขอบลานกว้างถึงบันไดแก้วระยะที่ ๒

พระเจดีย์ศรีมหาโพธิ์ อยู่หลังวิหารล่าง แต่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเล็กน้อย ลักษณะของพระเจดีย์เป็นแบบลังกาขนาดย่อม ฝีมือช่างสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีทักษิณาวรรต ภายในองค์พระเจดีย์บรรจุท่อนพระศรีมหาโพธิ์ที่พระลัษณำเข้ามาทูลถวายสมเด็จพระ

สังฆราช (สา) วัดราชประดิษฐ์ กรุงเทพฯ ท่านเจ้าคุณพระพรหมมุนี (แยม) อุปวิภาโส วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม ออกไปดำเนินการสร้างเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๔๙ ท่านบอกบุญชาวบ้านหน้าวัดเขาบางทรายให้ช่วยกันขนอิฐจากเชิงสะพานวัดชายทะเลขึ้นไปบนเขา

วิหารพระงาม หรือ วิหารล่าง คือวิหารที่อยู่ต่ำสุด อยู่ตรงปลายบันไดแก้วระยะที่ ๑ เป็นวิหารรูปทรงแบบอยุธยา หลังคาสองชั้น ติดช่อฟ้าใบระกา เป็นปูนปั้น หน้าบันเป็นลายดอกไม้ ใต้วิหารหรือใต้ฐานรองวิหารมีหินเรียงซ้อน

กันอย่างเป็นระเบียบหนุนอยู่อีกชั้นหนึ่ง วิหารหลังนี้เปลี่ยนแปลงรูปทรงบางส่วน คือทำฐานใหม่ เป็นระเบียงรอบ ปัจจุบันคือ **วิหารพระงาม** เดิมเรียกพระวิหารฐานแว่นฟ้า ซึ่งชาวบ้านเรียกพระวิหารล่าง เป็นพระวิหารเก่า มีมาแต่สมัยอยุธยารูปทรงสง่างามสมเป็นพระวิหารหลวง แต่ของเก่าชำรุดทรุดโทรมมาก จึงได้มีการปฏิสังขรณ์ใหม่ทั้งหมดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘

ศาลา ๑๖๐ ปี วัดเขาบางทราย ๒๕๕๐

บริเวณลานกว้างหน้าพระวิหารล่าง (วิหารพระงาม) เป็นลานกว้าง อเนกประสงค์ ด้านขวามือเป็นอาคารสำนักวิปัสสนาของสำนักชีวัดเขาบางทราย ด้านหน้าเป็นลานกว้าง เดิมมีโรงเรียนหลังคาสังกะสีคร่อมบริเวณ เพื่อกันแดดกันฝน ต่อมาโรงเรียนได้ยุบเลิก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นปีที่ ๑๖๐ ที่สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ให้สถาปนาวัดเขาบางทราย ขึ้นใหม่ คณะกรรมการวัดเขาบางทราย

ได้จัดงานและได้สร้างศาลาใหม่เป็นศาลาอเนกประสงค์ครอบคลุมบริเวณเนื้อที่นี้ทั้งหมด โดยจะต้องไม่บังคับภูมิทัศน์ต่างๆ ถึงแม้ว่ารูปทรงศาลาจะเป็นสมัยใหม่ เสียหน่อย ด้วยคำนึงถึงเรื่องประโยชน์การใช้งานเป็นหลัก เช่น วันออกพรรษาดักบาตรเทโวโรหณะ ศาลานี้ใช้ชื่อว่า ศาลา ๑๖๐ ปี วัดเขาบางทราย ๒๕๕๐

วิหารหลวงพ่อดโต (วิหารบน)

วิหารหลวงพ่อดโต (วิหารบน) เป็นโบราณสถาน เดิมเป็นพระอุโบสถ ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ชั้นที่ ๒ ข้างซ้ายของบันไดแก้ว ข้างขวาเป็นศาลาเก้าห้อง บริเวณนี้เป็นบริเวณสังฆาวาสเดิม ท่านผู้เฒ่าที่เห็นกุฏิสงฆ์อันเหลือแต่ซากว่าเป็นกุฏิย่อมๆ เหมาะสำหรับพระที่อยู่บำเพ็ญวิปัสสนา มีพระอุโบสถหลังเล็กรูปทรงสวยงามอย่างยิ่ง มีกำแพงแก้วล้อมรอบพระอุโบสถตามแบบพระอารามหลวง แต่น่าเสียดายที่ถูกไฟป่าลูกกลมไหม้หลังคาพระอุโบสถจนโหมมลง ด้านขวาพระอุโบสถห่างกันราว ๑๒ เมตร มีเสาสงฆ์ตั้งอยู่ใกล้กับบ่อน้ำ แต่ปัจจุบันนี้ไม่มีแล้ว บ่อน้ำก็กลายเป็นหลุมเหว เหตุการณ์นี้เกิดเมื่อราว พ.ศ. ๒๕๔๘ ท่านเจ้าคุณพระเชมทัสสีชลธิสมาณคุณได้ทำการปฏิสังขรณ์ใหม่แต่รูปทรงไม่เหมือนเดิม ภายหลังให้มีการซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดทรุดโทรมอีก ปัจจุบันนี้เรียกกันว่า วิหารบน หรือวิหารหลวงพ่อดโต ภายใน

มีหลวงพ่อดโต พระประธานเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นเก่าโบราณสมัยอยุธยาตอนต้น ลงรักปิดทองปางมารวิชัย ๓ องค์ และพระโมคคัลลาน์พระสารีบุตร ยืน ๒ องค์ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ มีชาวบ้านกราบไหว้บูชาขอโชคลาภจนเป็นที่เลื่องลือถึงความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อดโต บนเขาพระพุทธรบาท วัดเขาบางทราย ชลบุรี

ศาลาราย (ศาลาเก้าห้อง)

ศาลาราย (ศาลาเก้าห้อง)

อยู่ทางขวามือของบันไดแก้ว แต่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าวิหารบนเล็กน้อย ศาลาหลังนี้รูปทรงเตี้ยใช้ผนังที่ก่อด้วยอิฐถือปูนเป็นรูปโค้งขึ้นไปเป็นเสายันหลังคาที่เรียกว่า ห้อย นั้นคงจะถือเอาช่องที่โค้งเป็นช่อง ๆ นั้นเองเป็นเกณฑ์

เรียก ศาลาหลังนี้เป็นของเดิมเก่าแก่ แม้จะได้รับการปฏิสังขรณ์ในรัชกาลที่ ๕ ก็ยังรักษารูปทรงเดิมอยู่ ทางด้านตะวันออกของศาลาหลังนี้มีบ่อน้ำเล็กๆ

หอระฆัง

หอระฆัง อยู่ทางซ้ายมือของบันไดแก้วระยะที่ ๒ สูงกว่าวิหารบนตัวหอระฆัง ก่อด้วยอิฐถือปูนเป็นสองชั้น มีทักษิณาวรรตกรุดด้วยกระเบื้องเคลือบทำเป็น

ลวดลายต่างๆ ที่ชั้นล่างและชั้นบน และมียอดเป็นชั้นๆ แบบคล้ายหอรระฆังที่วัดมหารณพาราม กรุงเทพฯ เป็นฝีมือช่างสมัยรัชกาลที่ ๓ สร้างเมื่อสมัยสมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ ให้ปฏิสังขรณ์วัดเขาบางทรายในสมัยรัชกาลที่ ๓ และได้รับการปฏิสังขรณ์สมัยรัชกาลที่ ๕ อีกครั้ง

มณฑปพระพุทธบาท

เมื่อขึ้นไปสุดบันไดแก้วระยะที่สองแล้ว จะแลเห็นมณฑปพระพุทธบาทตั้งอยู่ทางด้านขวา เป็นพระมณฑปตึกสี่เหลี่ยมก่ออิฐถือปูน ผงังทึบ ทั้งสามด้านหลังคาเป็นซุ้มทรงมงกุฏ มีประตูเข้าทางด้านทิศตะวันตกด้านเดียว ปฏิสังขรณ์ทั้งใน สมัยรัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๖ แต่ยังคงรูปเดิม ไว้เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๔๗ รัชกาลที่ ๖ ครั้งทรงผนวช อยู่ได้เสด็จมานมัสการพระพุทธบาทแห่งนี้ ก่อน จะเข้าไปนมัสการพระพุทธบาททั้งสององค์ใน พระมณฑป ท่านผู้รู้ได้เล่าว่ามีหอพักร้อนโบราณซึ่งตั้งอยู่ชิดพระมณฑปทางด้าน เหนือ ท่านได้เคยเห็นซากหอพักร้อน เป็นหอเล็ก ๆ มีขนาดกว้างพอนั่งได้เพียง ลัก ๒-๓ คน หลังคามุงกระเบื้องลูกฟูก มีกระเบื้องหลังค้ำอยู่ ๒ - ๓ แผ่น เล่า กันว่าหอพักร้อนหลังนี้มีอาดรรพ์ถ้ามุงหลังคาให้เรียบร้อยจะต้องถูกฟ้าผ่าทุกครั้งไป ท่านเองไม่สู้จะยอมเชื่อ เพราะหลังคาหอพักร้อนอยู่ต่ำกว่ายอดซุ้มพระ มณฑปหลายเมตรหอพักร้อนได้ถูกรื้อถอนออกไปเมื่อก่อนปี พ.ศ. ๒๔๕๙ และ ภายหลังได้สร้างศาลาคอนกรีตขึ้นแทนทางด้านทิศตะวันตก

รอยพระพุทธบาท

ประดิษฐานอยู่ในพระมณฑป ๒ รอย รอยหนึ่งอยู่ในบ่อหรือในกร กว้างประมาณ ๗๐ ซม. ยาวประมาณ ๑๖๕ ซม. สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา อีก รอยหนึ่งอยู่บนพื้นพระมณฑป กว้าง ประมาณ ๖๐ ซม. ยาวตั้งแต่ปลาย นิ้วพระบาทไปสุดรอยที่ซำรอด ๑๑๐ ซม. สุดแผ่นหิน ๑๘๐ ซม. หินรอย พระพุทธบาทข้างบนเป็นสีเขียว ชาว บ้านเรียกว่า หินเปลือกหอย หรือหิน ตุกตั่ว รอยพระบาทที่ ๒ สันนิษฐาน กันว่าก่อนสมัยอยุธยา พระพุทธบาททั้งที่อยู่ในกรและอยู่ข้างบนมีลวดลายเป็น รูปต่าง ๆ แต่เห็นไม่ชัด เข้าใจว่าเป็นรูปมงคล ๑๐๘ ประการ คือ พระแสงหอก

แว่นส่องศิริ ดอกพุด ฝ้าย เครื่องประดับกรรม ดอกไม้ เป็นเครื่องประดับ ตั้ง
ประสาธ เสาต้าย เศวตฉัตร พระขรรค์ พัดใบตาล กำไลหางนกยูง พัดอันแล้วไป
ด้วยจามรี มงกุฏ พวกดอกมะลิ ดอกอุบลเขียว ดอกอุบลขาว ดอกอุบลแดง
ดอกบัวแดง ดอกบัวขาว หม้ออันเต็มไปด้วยน้ำ ถาดอันเต็มไปด้วยน้ำ บาตรอัน
เต็มไปด้วยเปลือก ทอง มหาสมุทร เขากัจจราวพ เขาทิมพานต์ เขาพระเมรุ มณฑล
พระอาทิตย์ พระจันทร์ ทวีปใหญ่ทั้ง ๔ กับบริวาร รวมเป็น ๕ พระยาจักรพรรดิ ๓
อันพร้อมไปด้วยแก้ว ๗ ประการกับบริษัท ๑ รวมเป็น ๙ สังข์ทักษิณาวาภูมิพรพน
อันขาว คู่แห่งปลาทอง จักรวรุช มหาคงคาทั้งหลาย ๗ แห่ง บริภณท์กุลบรรพต
ทั้งหลาย ๗ แห่ง สัตันดรศาครทั้งหลาย ๗ แห่ง หงษ์ทอง พระยาจระเข้ ฤษชาย
คานหามทอง พัดवालวิชนีอันขจิตด้วยทองเข้าไกรลาส พระยาราชสีห์ พระยาเสือ
โครง พระยาม้าวลาหก พระยาช้างอุโบสถ พระยาวาสูกวินนครราช พระยาครุฑ
พระยาโคอุสุภราช พระยาช้างเอราวัณ มังกรทอง จตุรमुखมหาพรหม เสือทอง
แมโคกับทั้งบุตร กิณนร นางกิณนร นกการเวก พระยานกยูง พระยานกกระเรียน
พระยานกกระหิต พระยานกจากระพาก กามาจรเทวโลก ๖ ชั้น พรหม ๑๖ ชั้น
ส่วนรูปของพระพุทธรูปานั้น ตามตำรากล่าวไว้ว่า พื้นพระบาทเสมอกันจะเหยียบ
ลงหรือยกขึ้นก็พร้อมกัน นอกจากมีรอยรูปมงคลดังกล่าวแล้วยังมีรอยอื่นอีกคือ
จักรที่ประกอบด้วย กง กำ และดุม บริบูรณ์ด้วยอาการทั้งปวง ดุมแห่งจักรนั้น
ปรากฏในท่ามกลางแห่งฝ่าพระบาทและมีรอยลวดกลมที่กำหนด โดยรอบขอบดุม
ก็ปรากฏกำกับพื้นหนึ่งนั้นแต่ละอัน ๆ ก็มีรอยลวดในริมข้างทั้งสองที่ริมขอบงนั้น
มีรอยลูกแก้วกลมปรากฏเป็นระเบียบเรียบเรียงไปโดยรอบ สำหรับพระพุทธรูป
บางทรายที่อยู่ข้างบนพื้นพระมณฑป มองไม่ค่อยเห็นลักษณะต่างๆ ดังกล่าวนี
เพราะลบลือขึ้นมา

วิหารพระนอน

วิหารพระนอน ชาวบ้าน
เรียกว่าแก่งพระนอน ลักษณะวิหาร
เป็นแบบแก่งจีนชั้นเดียว อยู่ทาง
ด้านทิศใต้ของพระมณฑป ด้านใน
ประดิษฐานพระพุทธรูปนอนและ
พระพุทธรูปนั่งปางสมาธิอีก ๒ องค์

ประดิษฐานอยู่ทั้งฝั่งฝั่งตะวันตก และตะวันออก เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นลงรักปิดทองทั้งหมด แต่มีข้อที่น่าสังเกตและแปลกอยู่ก็คือพระพุทธรูปนอนองค์นี้ นอนตะแคงข้างซ้าย และหันพระเศียรไปทางทิศตะวันออก ไม่ได้ตะแคงขวาแบบเดียวกับปางพระสีหไสยาสน์ ดังที่พบเห็นกันทั่วไป

พระอุโบสถวัดเขาบางทราย

พระอุโบสถวัดเขาบางทราย พระอารามหลวง ชลบุรี สร้างเสร็จสมัยรัชกาลที่ ๓ หลังจากนั้นก็ได้ชำรุดทรุดโทรมตามกาลเวลา ท่านเจ้าพระคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรเถร) ได้

รับการบรรพชาอุปสมบทจากพระอุโบสถหลังนี้ โดยมีท่านเจ้าคุณพระชลโรหมคุณมุนี (พุทธ ปุณณกเถร) เป็นพระอุปัชฌายะ ได้รับฉายานามว่า ญาณวร ท่านเจ้าพระคุณสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าพระยาสุรสีห์วรนาถ กำลังสำคัญในการบูรณะปฏิสังขรณ์พระอุโบสถวัดเขาบางทรายให้สง่างามวัดหนึ่งในภาคตะวันออก โดยระดมสรรพกำลังที่มีอยู่ ท่วมเทเพื่อความงดงามของพระอุโบสถ วัดเขาบางทราย มาตลอดจนมีชีพ พระอุโบสถของเดิมเป็นศิลปะในสมัยรัชกาลที่ ๓ หลังคาสองชั้นติดข้อฟ้าโบริกาเป็นปูนปั้น ผนังก่ออิฐถือปูนและมีระเบียงรอบ มีใบเสมาอยู่ตามมุมระเบียงทั้ง ๔ ทิศ หลังคาและซุ้มประตู ซุ้มหน้าต่าง สร้างขึ้นใหม่ภายหลัง ฝาผนังภายในมีภาพจิตรกรรม พื้นปูด้วยกระเบื้องเคลือบและผนังตอนล่างกรุด้วยกระเบื้องเคลือบ

องค์พระประธาน

ภายในพระอุโบสถวัดเขาบางทราย

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ท่านผ่านประสบการณ์ได้รู้ได้เห็นรู้จักคุ้นเคยกับท่านผู้มีความรู้ความสามารถในรั้วในวัง รวมทั้งศิษย์ของท่านมากมาย ได้ระดมความคิดเห็นในการซ่อมแซมพระอุโบสถและพระประธานในพระอุโบสถให้สง่างาม

และทรงคุณค่าทางศิลปะด้วย ได้ปฏิสังขรณ์พระอุโบสถใหม่ทั้งหมด โดยคงแบบและโครงสร้างของเก่าไว้ ในปีพ.ศ. ๒๕๗๖ สมัยท่านเจ้าคุณพระเชมทัตสีชลธิสมมานคุณ เป็นเจ้าอาวาสและเจ้าคณะจังหวัดชลบุรี

สระน้ำศักดิ์สิทธิ์ สระน้ำ

เจ้าคุณเฒ่า อยู่ทางหน้าวัดด้านเหนือ ข้างพระอุโบสถ สระน้ำแห่งนี้ท่านเจ้าคุณพระชลโรปมคุณมุนีได้ร่วมกับเจ้าเมือง พระยาวิชิตชลเขต (ทต สมุทรา นนท์) จางวางผู้กำกับเมืองชลบุรี และชาวบ้านช่วยกันพัฒนาแหล่งน้ำ ขุด

สระกักเก็บน้ำฝน สำหรับชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำนี้ เพราะเมืองชลในสมัยนั้นขาดแคลนแหล่งน้ำจืด น้ำดื่ม น้ำใช้ และท่านเจ้าคุณพระชลโรปมคุณมุนีได้ทำพิธีลงอักขระที่หินก้อนใหญ่ไว้ที่กลางสระน้ำขนาดใหญ่ ทำนองฝังความอาถรรพ์ทำให้คนเกรงไม่กล้าทำสกปรก จากหนังสือกรมศิลปากรกล่าวว่าตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นต้นมา เมืองชลได้กระทำพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สืบจจา ได้ใช้วัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีติดต่อกันมาจนถึงสมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ทราบว่าการถือน้ำพระพิพัฒน์สืบจจาแต่ปีนั้นได้ตักน้ำจากสระข้างพระอุโบสถนำมาประกอบพิธีเพราะเป็นน้ำที่ขลังและศักดิ์สิทธิ์ เป็นสระกักเก็บน้ำฝนที่ไหลผ่านพระพุทธรูปทั้ง ๓ ยอด โดยไหลผ่านปูชนียสถานต่างๆ มารวมกันที่สระแห่งนี้

ประวัติเจ้าอาวาส

พระเทพสุทธาจารย์ (อนันต์ กลฺยาณวฑฺฒโน)

สถานะเดิม ชื่อ อนันต์ นามสกุล ھرรชษ
เกิด วันจันทร์ รม ๒ ค่ำ เดือน ๔ ปีกุน
 ตรงกับวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘
 ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง
 จังหวัดชลบุรี

อุปสมบท บิดาชื่อ นายพุด มารดาชื่อ นางสาวพิน
 วันอาทิตย์ ขึ้น ๒ ค่ำ เดือน ๘ ปีเถาะ ตรงกับวันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๖
 ณ พระอุโบสถ วัดเขาบางทราย ชลบุรี

งานปกครอง พระครูธรรมสุทธาจารย์ (สุด ธรรมสุทธเถร) เป็นพระอุปัชฌาย์
 พระครูวินัยวาที (เจริญ อติวุฑฒเถร) เป็นพระกรรมวาจาจารย์
 พระเขมสวโรโสภณ (ธรรมบุญ ชูสีลเถร) เป็นพระอนุสาวนาจารย์
 พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเขาบางทราย ชลบุรี
 พ.ศ. ๒๕๑๙ เป็นรองเจ้าอาวาสวัดเขาบางทราย ชลบุรี
 ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดเขาบางทราย ชลบุรี
 ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นเจ้าอาวาสวัดเขาบางทราย ชลบุรี
 ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นเจ้าคณะจังหวัดชลบุรี (ธรรมยุต)
 ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้รับพระบัญชาแต่งตั้ง เป็นพระอุปัชฌาย์สามัญ
 จากท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก

สมณศักดิ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดชลบุรี (ธรรมยุต)
 พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๒ - ๑๓ (ธรรมยุต)
 พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นพระครูวินัยธร สุวานานุกรมใน พระธรรมรัชชมนี
 พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นพระครูปลัดนิพัทธมงคลคุณ สุวานานุกรมใน
 พระมหารัชชมังคลาจารย์
 พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นพระครูปลัดอรรถจริยานุกิจ สุวานานุกรมใน
 พระสาสนโสภณ
 พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระอนันตสวโรโสภณ
 พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชวรมธจารย์
 พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพสุทธาจารย์

กรมปลัดตรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สถานที่ตั้ง : เลขที่ ๖๙/๑ ถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

ประวัติ

- พ.ศ. ๒๔๔๗** เริ่มกิจการทางสาขาสัตวแพทย์ขึ้นในกรมช่างไหม กระทรวงเกษตรธิการ
- พ.ศ. ๒๔๔๙** มีการเปิดสอนวิชาสัตวแพทย์ขึ้นเป็นครั้งแรก
- พ.ศ. ๒๔๕๑** เปลี่ยนชื่อ “กรมช่างไหม” เป็น “กรมเพาะปลูก”
- พ.ศ. ๒๔๖๓** มีการจัดตั้งกิจการผสมสัตว์ และกิจการแผนกรักษาสัตว์ขึ้นในกรมเพาะปลูก
- พ.ศ. ๒๔๗๔** โอนกรมเพาะปลูกไปร่วมกิจการของกองตรวจพันธุ์รุกชาติ โดยจัดตั้งขึ้นเป็น “กรมตรวจกลีกรวม” สังกัดกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม
- พ.ศ. ๒๔๗๖** หลังการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้แยกกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมออกเป็นกระทรวงคมนาคม และกระทรวงเกษตรพาณิชย์ซึ่งต่อมากระทรวงเกษตรพาณิชย์ได้เปลี่ยนเป็นกระทรวงเศรษฐกิจ
- พ.ศ. ๒๔๗๗** เปลี่ยนชื่อเป็น “กรมเกษตร” ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กรมเกษตรและการประมง” โดยกิจการบำรุงพันธุ์สัตว์ การรักษาและป้องกันโรคสัตว์ได้รวมกันยกฐานะเป็น “กองอุตสาหกรรมสัตว์พรรณ” ประกอบด้วย ๘ แผนก คือ แผนกวิชาโรคสัตว์ แผนกวัคซีน และซีรัม แผนกปราบโรค แผนกด้านกักกันสัตว์ แผนกสัตว์ใหญ่ แผนกสุกร แผนกเปิดไก่ และแผนกอาหารสัตว์
- พ.ศ. ๒๔๘๑** กองอุตสาหกรรมสัตว์พรรณ ขยายงานแบ่งออกเป็น ๒ กอง คือ กองสัตว์วัชพืช และกองสัตว์वाल
- ๕ พฤษภาคม ๒๔๘๕** มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง “กรมปลัดตรีและสัตว์พาหนะ สังกัดกระทรวงเกษตรธิการ” และมีการแบ่งส่วนราชการเป็น ๔ กอง คือ สำนักงานเลขานุการ กองสัตว์वाल กองสัตว์วัชพืช และกองสัตวศาสตร์

- ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๔ จัดระเบียบราชการกรมปศุสัตว์และสัตวพาหนะ เป็น ๕ กอง ในส่วนกลาง และ ๒ หน่วยงาน ในส่วนภูมิภาค
- ๘ มีนาคม ๒๔๙๕ เปลี่ยนชื่อจาก “กรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ” เป็น “กรมการปศุสัตว์” สังกัดกระทรวงเกษตร ซึ่งเปลี่ยนจาก กระทรวงเกษตรราภิการ แบ่งส่วนราชการเป็น ๗ กอง ในส่วนกลางและ ๓ หน่วยงาน ในส่วนภูมิภาค ในปลายปี ๒๔๙๕ ได้ย้ายที่ตั้งกรมจากข้างป้อมพระสุเมรุ ถนนพระอาทิตย์ มาอยู่ณ สถานที่ปัจจุบัน ถนนพญาไท เขตราชเทวี กทม. กรมการปศุสัตว์ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กรมปศุสัตว์” สังกัดกระทรวงเกษตร มีพระราชกฤษฎีกาการจัดระเบียบราชการกรมปศุสัตว์กระทรวงเกษตร เป็น ๘ กอง ในส่วนกลาง และ ๒ หน่วยงานในส่วนภูมิภาค
- ๒๖ ธันวาคม ๒๔๙๖
- ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๐๐ มีพระราชกฤษฎีกาจัดระเบียบราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตร เป็น ๑๑ กอง ในส่วนกลาง และ ๒ หน่วยงาน ในส่วนภูมิภาค
- ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๖ มีพระราชกฤษฎีกาจัดระเบียบราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตร เป็น ๑๑ กอง ในส่วนกลาง และ ๒ หน่วยงาน ในส่วนภูมิภาค
- ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็น ๑๓ กอง ในส่วนกลาง และ ๒ หน่วยงาน ในส่วนภูมิภาค
- ๒๑ มกราคม ๒๕๒๗ มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็น ๑๔ กอง ในส่วนกลาง และ ๒ หน่วยงาน ในส่วนภูมิภาค
- ๑๑ มิถุนายน ๒๕๓๗ มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็น ๑๖ กอง ในส่วนกลาง และ ๒ หน่วยงาน ในส่วนภูมิภาค
- ๖ มกราคม ๒๕๕๕ ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็น ๒๕ กอง ในส่วนกลาง และ ๑ หน่วยงาน ในส่วนภูมิภาค
- ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็น ๒๖ กอง ในส่วนกลาง และ ๒ หน่วยงาน ในส่วนภูมิภาค ดังต่อไปนี้

- ก. ราชการบริหารส่วนกลาง ประกอบด้วย สำนักงานเลขานุการกรม กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ ระหว่างประเทศ กองแผนงาน กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ สำนักกฎหมาย สำนักควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์เขต ๑-๙ สำนักงานปศุสัตว์พื้นที่กรุงเทพมหานคร สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ สำนักเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์ สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ สำนักพัฒนาอาหารสัตว์
- ข. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานปศุสัตว์อำเภอตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี

พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำบางแสน ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าของมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งเปิดให้บริการมากกว่า ๓๐ ปี บนเนื้อที่กว่า ๓๐ ไร่ เป็นอควาเรียมที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางทะเล สิ่งมีชีวิต และความเป็นอยู่ของสัตว์ทะเลชนิดต่างๆ ที่อยู่ในเขตน่านน้ำไทย ภายในพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำบางแสน จะแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนด้วยกัน คือ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ทางทะเล สถานเลี้ยงสัตว์น้ำเค็ม และ ห้องปฏิบัติการวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล ไฮไลท์ของที่นี่ที่นักท่องเที่ยวต่างให้ความสนใจกัน ก็คือ แมงกะพรุนเรืองแสง หลากหลายสายพันธุ์ ที่จริง ๆ แล้วลำตัวจะใส แต่เราจะเห็นเป็นสีส้มต่าง ๆ จากไฟที่ติดไว้ในตู้จัดแสดงนั่นเอง

สวนสัตว์เปิดเขาเขียว ตั้งอยู่ที่ ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี อยู่บริเวณเชิงเขาเขียว ห่างจากตัวเมืองศรีราชาประมาณ ๒๕ กิโลเมตร นับเป็นผืนป่าแห่งเดียวในจังหวัดชลบุรี และเป็นสวนสัตว์ที่มีเนื้อที่มากกว่า ๕,๐๐๐ ไร่ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยฟื้นฟูสภาพป่าเขาเขียวที่เสื่อมโทรมขึ้นใหม่ มีสัตว์ต่าง ๆ ให้ชมมากกว่า ๓๐๐ ชนิด ที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่กว้างขวางซึ่งจัดสภาพธรรมชาติให้เหมาะสมแก่อุปนิสัยของสัตว์และให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมได้อย่างใกล้ชิด

อ่างเก็บน้ำบางพระ อ่างเก็บน้ำบางพระ เป็นอ่างเก็บน้ำที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของเขตห้ามล่าสัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำบางพระ มีต้นกำเนิดของแหล่งน้ำจากเทือกเขาเขียว โดยเป็นที่รวมของลำห้วยต่าง ๆ คือ ห้วยสุครีพ ห้วยวังหิน ห้วยกลุ่ม และห้วยปราบ ตั้งอยู่ในตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีเนื้อที่ ๑๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๑,๖๐๐ ไร่ เป็นแหล่งน้ำจืดใหญ่ที่สุดของภาคตะวันออก ได้กำหนดเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๙ อ่างเก็บน้ำบางพระขึ้นชื่อว่าเป็นแหล่งดูนก มีนกสายพันธุ์ต่าง ๆ มากกว่า ๑๓๐ ชนิด มีเส้นทางจักรยานและเส้นทางศึกษาธรรมชาติสำหรับบริการให้แก่นักท่องเที่ยว มีความสูงจากระดับน้ำทะเล ระหว่าง ๑๒-๓๕ เมตร เป็นอีกที่ที่เยียวสุดขีดของอำเภอศรีราชา สามารถมาเล่นน้ำและล่องเรือได้ที่นี้ บรรยากาศสงบเงียบมาก ๆ อีกทั้งยังมีเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนก ตกปลา พายเรือคายัค บางคนก็มาปั่นจักรยานชมวิว รวมถึงมีร้านอาหารแนวส้มตำ ไก่ย่าง ปลาเผาให้ได้ชิมอร่อยกันอีกด้วย นอกจากนี้ในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ของทุกปี ถนนเลียบบอ่างเก็บน้ำ จะกลายเป็นถนนสวยสายดอกตะแบกสีม่วงขาวยาวประมาณเกือบ ๑ กิโลเมตร เป็นวิวที่สวยงามมาก ๆ ที่เดียว เหมาะกับการมาถ่ายรูปสวย ๆ

แกรนด์แคนยอนคีรี เป็นบ่อดินลูกรังเก่าที่ทิ้งร้างไว้นานหลายปี มีความลึกประมาณ ๓๐ เมตร ภายในบ่อมีน้ำสีเขียวมรกตในช่วงแสงแดดจัด และจะเปลี่ยนไปตามสภาพอากาศ ถ้าฝนตกน้ำก็จะกลายเป็นสีดำ และบริเวณรอบบ่อยังโอบล้อมด้วยภูเขาสีขาว คล้ายภูเขาหิมะ ซึ่งเกิดจากดินทรายและหินขนาดเล็กสีขาวรวมตัวกันจนกลายเป็นเนินดินขนาดใหญ่ มองแล้วลักษณะคล้ายภูเขา เมื่อถูกน้ำฝนกัดเซาะทำให้เกิดร่องรอยและรูปร่างตามธรรมชาติ อีกทั้งมีสีเทาขาว มองแล้วคล้ายเนินหิมะ ปากทางเข้ามีร้านอาหารและเครื่องดื่มบริการ สามารถนั่งพักชมทิวทัศน์ได้จากบริเวณนี้

หาดวอนนภา ตั้งอยู่บริเวณ ถนนบางแสนสาย ๑ ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีบรรยากาศอันเงียบสงบ พร้อมน้ำทะเลใส ๆ รวมถึงเหมาะกับการมาทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ และในบริเวณชายหาดก็จะมีก้อนหินก้อนเป็นแนวยาว รวมถึง สะพานปลา วอนนภา ที่ตั้งอยู่ปลายหาด เรียกได้ว่าเป็นแหล่งทำมาหากินของชาวประมง โดยสามารถแวะซื้ออาหารทะเลสด ๆ กับชาวบ้านในราคาที่ถูก ๆ ได้เลย บริเวณหาดวอนนภา มีทั้งร้านอาหาร คาเฟ่ สถานบันเทิงต่าง ๆ ไปจนถึงที่พักและโรงแรมมากมาย ในช่วงเย็น ๆ จะเห็นว่า มีผู้คนมาเดินเล่น นั่งพักผ่อน เล่นน้ำทะเล และออกกำลังกาย

ศาลเจ้าแม่เขาสามมุข อ่างศิลา เป็นศาลเจ้าเก่าแก่ มีอายุกว่า ๑๐๓ ปี ตั้งอยู่บนเขาสามมุขระหว่างอ่างศิลาและหาดบางแสน ที่นี่เป็นที่เลื่องลือถึงความศักดิ์สิทธิ์มาช้านาน โดยเฉพาะกับความเชื่อของแม่ค้า และชาวประมง ที่ก่อนจะออกทะเล มักเซ่นไหว้ศาลเจ้าแม่สามมุขด้วยมะพร้าวอ่อน ขนมเปี๊ยะ และผลไม้ นอกจากนี้ ยังมีผู้ศรัทธาแวะเวียนมากราบไหว้ขอพรอย่างสม่ำเสมอ ในบริเวณศาลเจ้าแม่สามมุข จะมีลิงที่อาศัยอยู่มาอย่างยาวนาน ซึ่งเชื่อกันว่า ลิงนั้นเป็นบริวารของเจ้าแม่สามมุข หากมีใครมารังแก หรือจับลิงไป มักจะเกิดอาเพศ ล้มป่วย เดือดร้อนกันทั้งครอบครัวอีกด้วย

เกาะลอย ตั้งอยู่ห่างจากฝั่งของอำเภอศรีราชาเชื่อมโดยสะพานข้ามยาวประมาณ ๕๐๐ เมตร บนเกาะมีสวนสาธารณะ และสวนเต่าทะเล มีสวนดอกไม้รอบ ๆ ให้ได้เดินเล่น พักผ่อนหย่อนใจ และมีบันไดทางเดินขึ้นไปยังวัดที่อยู่บนยอดเขา ซึ่งเป็นอีกจุดชมวิวที่สวยงามมาก ๆ เราสามารถชมพระอาทิตย์ตกได้จากที่นี่ สิ่งที่น่าสนใจของสวนสาธารณะของเกาะลอยนั่นคือ เก๋งจินรูปแปดเหลี่ยม ที่ภายในประดิษฐาน เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว ขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ความสูงถึง ๔ เมตร และผู้ติดตาม

เจ้าแม่กวนอิม เกษะสลักโดยช่างฝีมือชาวจีน เสาของเก๋งจีนมีลวดลายปูนปั้นมังกร สร้างอยู่ติดริมทะเลมีความสวยงามมาก ๆ สำหรับสายกินก็อย่าได้พลาด เพราะมีร้านอาหารเปิดให้บริการอยู่บริเวณรอบ ๆ รวมถึงที่นี่ยังเป็น ท่าเรือไปเกาะสีชัง อีกด้วย

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ และอนุรักษ์ป่าชายเลน มีเนื้อที่ถึง ๓๐๐ ไร่ ความสวยงามของที่นี่ก็คือ เส้นทางศึกษาธรรมชาติเป็นสะพานไม้ที่ยาวกว่า ๒,๓๐๐ เมตร เลย์ที่เดียววคะ เป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวที่เราเรียนรู้ และสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด

เกาะขาม สัตหีบ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในพื้นที่สัตหีบ ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาท่องเที่ยว ดำน้ำชมปะการัง ชมพันธุ์ไม้ธรรมชาติตามเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนเกาะขาม นอกจากนี้ยังมีหาดทรายสีขาวสะอาด ท้องทะเลสีเขียวใส เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อน เป็นเกาะขนาดกะทัดรัดที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะแสมสาร เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี อยู่ภายใต้การดูแลของทัพเรือภาคที่ ๑ กองทัพเรือ มีรูปร่างคล้ายกับตัว H บนขงเกาะมีชายหาด ๒ บริเวณใหญ่ ๆ คือ ทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ รวมถึงมีกิจกรรมให้เลือกทำหลากหลาย ทั้งดำน้ำชมปะการัง ชมพรรณไม้ตามเส้นทางท่องเที่ยว เป็นต้น

กรมศิลปากร
กระทรวงวัฒนธรรมและสหกรณ์